

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

X

**ВСЕУКРАЇНЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

27-28 квітня 2023 року

Матеріали

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ X ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 27-28 квітня 2023 року)

Суми, 2023

С-70 Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства:

Матеріали десятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 27–28 квітня 2023 р.) / уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2023. 367 с.

До збірника увійшли наукові матеріали, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, етнолінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Складовою збірника є наукові розвідки з питань релігії та культури, соціальних і міжкультурних комунікацій, психологічної теорії та практики, соціологічних досліджень.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів, усіх, хто цікавиться питаннями соціогуманітарного напрямку.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Костянтин Даценко,

магістрант Сумського державного університету

ЛОКАЛІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ПЛАНУ ДІЙ З ВИКОНАННЯ РЕЗОЛЮЦІЇ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН 1325 «ЖІНКИ, МИР, БЕЗПЕКА» НА ПЕРІОД ДО 2025 РОКУ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Актуальність теми. Забезпечення гендерної рівності – одна з Цілей сталого розвитку ООН. Реалізація Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» (далі – Резолюція 1325) в Україні належить до пріоритетів державної гендерної політики на сучасному етапі. За останні роки прогалини у нормативних документах щодо забезпечення гендерної рівності у сфері безпеки України скоротились у рази. За цей час було не лише напрацьовано, але й внесено зміни до другого Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року (далі – НПД). Актуальність внесення змін наприкінці 2022 році була очікувано обумовлена суттєвою зміною контексту, а саме – повномасштабним вторгненням росії в Україну. Але ще з самого початку, від затвердження першого НПД у 2016 році, поступово розпочалась його локалізація – процес перенесення та адаптації на локальний (регіональний) рівень. Першочергово це пов'язано з децентралізаційною реформою в Україні та означає відповідальність органів місцевого самоврядування за імплементацію НПД на рівні територіальних громад. Водночас, попри відповідність українських доктрин у галузі гендерної рівності зразкам країн ЄС, необхідно констатувати, що силові структури у всьому світі будучи переважно патріархатними, зумовлюють недостатнє залучення жінок до процесів миротворчості. Для ефективної локалізації НПД необхідним є узгодження нормативно-правової бази у питаннях децентралізації, гендерної рівності та безпеки.

Мета розвідки – з'ясувати нормативно-правові передумови для локалізації Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН

1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року в сучасних умовах України.

Завдання дослідження:

- Аналіз Закону України «Про місцеве самоврядування» на предмет власних та делегованих повноважень територіальних громад у сфері безпеки;
- Аналіз Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року на предмет відповідальності органів місцевого самоврядування за реалізацію НПД;
- Аналіз Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» на предмет його поширення на сферу безпеки;
- Аналіз Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердження операційного плану з її реалізації на 2022–2024 роки на предмет відповідальності органів місцевого самоврядування у забезпеченні питань безпеки;
- Аналіз національного механізму забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у контексті безпекових питань.

Основні результати та висновки дослідження, їх цінність. Аналіз основної нормативно-правової бази задля визначення ролі та місця територіальних громад у локалізації Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року показав таке:

Сучасне українське законодавство надає повноваження ОМС в реагуванні на безпекові виклики. Так, згідно Закону України «Про місцеве самоврядування», ст. 38., «Повноваження щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян», п. 1, «До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать: ...б) делеговані повноваження: ...2) вжиття у разі надзвичайних ситуацій необхідних заходів відповідно до закону щодо забезпечення державної і громадської безпеки і порядку, життєдіяльності підприємств, установ та організацій, врятування життя людей, захисту їх здоров'я, збереження матеріальних цінностей» [5].

Згідно Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року, серед його виконавців у всіх п'яти стратегічних цілях визначено органи місцевого самоврядування [5].

У свою чергу Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» [4], хоча й не містить безпосередніх тверджень, що стосуються сфери безпеки, своєю метою визначає «...досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства», а також має окремий Розділ V-1 «Запобігання та протидія насильству за ознакою статі». Відповідно, і мету цього ЗУ, і Розділ V-1 слід розглядати як пряму відповідність таким стовпам Резолюції 1325, які стосуються участі жінок у прийнятті рішень, а також протидія насильству за ознакою статі та сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом [8].

Аналіз Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердженого операційного плану з її реалізації на 2022–2024 роки показав відповідальність ОМС у реалізації стратегічної цілі 2. «Жінки та чоловіки вільні від насильства, зокрема пов'язаного з воєнними діями та збройними конфліктами, мають рівний доступ до правосуддя та беруть рівну участь у розбудові миру та постконфліктному відновленні», в операційній цілі 2.1. «Створено умови для ефективного запобігання та протидії всім видам насильства за ознакою статі» [7].

Згідно структури національного механізму забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків суб'єктом формування та реалізації державної гендерної політики є ОМС. Зокрема, йдеться про визначення в їх складі уповноваженої особи (координатора) з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків). Крім того, на сьогодні напрацьовані НПА, які розкривають ресурсну базу, що дозволяє реалізовувати гендерну політику на місцевому рівні. Так, рекомендовано визначити структурний підрозділ, призначити радника [1], створити консультативно-дорадчий орган [6], які забезпечать таку можливість.

Окремо слід згадати наказ Міністерства соціальної політики України від

27.12.2022 р. № 359 «Методичні рекомендації з реалізації гендерного підходу та підходу, що базується на дотриманні прав людини, на рівні територіальних громад, розділ 5 якого стосується реагування територіальних громад на надзвичайні ситуації техногенного або природного характеру, збройні конфлікти та війну [2].

Таким чином, дана розвідка дозволяє стверджувати про наявність в сучасних умовах України необхідних нормативно-правових передумов для локалізації Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року – як на рівні теоретичного доробку, так і на рівні практико орієнтованих інструментів втілення. Більше того, децентралізація дозволяє територіальним громадам з більшою ефективністю досягати результативності у цьому питанні, адже рівень місцевого самоврядування є найближчим до українських жінок і чоловіків, які є бенефіціарами гендерної політики. Органи місцевого самоврядування, які займаються локалізацією НПД, рекомендовано керуватись нормативно-правовою базою, зазначеною у даній розвідці.

Список використаних джерел:

1. Деякі питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків / Постанова Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 р. № 930, Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/930-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.03.2023)

2. Про затвердження Методичних рекомендацій з реалізації гендерного підходу та підходу, що базується на дотриманні прав людини, на рівні територіальних громад. Наказ Міністерства соціальної політики України від 27 грудня 2022 р. № 359. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FN061235> (дата звернення: 27.03.2023)

3. Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 р. № 1544-р,

Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 27.03.2023)

4. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text> (дата звернення: 27.03.2023)

5. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.03.2023)

6. Про консультативно-дорадчий орган з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання та протидії домашньому насильству та протидії торгівлі людьми. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2007 р. № 1087, Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.03.2023)

7. Про схвалення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердження операційного плану з її реалізації на 2022–2024 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2022 р. № 752-р, Київ. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-derzhavnoi-stratehii-zabezpechennia-rivnykh-prav-ta-mozhlyvostei-752-120822> (дата звернення: 27.03.2023)

8. UN Security Council Resolution 1325 «Women, Peace, Security». URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/720/18/PDF/N0072018.pdf?OpenElement> (дата звернення: 27.03.2023)

Науковий керівник: Савельєва Ю. М. – кандидат філософських наук, старша викладачка кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету.